

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över valfinansieringen vid Europaparlamentsvalet 2009

B 1/2010 rd

**Statens revisionsverks berättelse till riksdagen
om tillsynen över valfinansieringen
vid Europaparlamentsvalet 2009**

ISSN-L 1798-274X
ISSN 1798-274X (häft.)
ISSN 1798-2758 (PDF)
Edita Prima Ab
Helsingfors 2010

Till riksdagen

Statens revisionsverk har vid Europaparlamentsvalet 2009 övervakat iakttagandet av den i lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009) föreskrivna skyldigheten att lämna in en redovisning av valfinansiering och valkampanjkostnader på det sätt som föreskrivs i lagen.

Statens revisionsverk lämnar med stöd av 10 § 3 momentet i lagen om kandidaters valfinansiering separat för varje val en berättelse till riksdagen om de redovisningar som tagits emot och verkets tillsyn över att redovisningsskyldigheten fullgörs.

Helsingfors den 4 februari 2010

Generaldirektör Tuomas Pöysti

Överdirektör Marjatta Kimmonen

Huvudsakligt innehåll

Alla de som var redovisningsskyldiga vid Europaparlamentsvalet år 2009, dvs. de som valts till ledamöter av Europaparlamentet och de som utsetts till ersättare när valresultatet fastställts, har lämnat den i lagen om kandidaters valfinansiering föreskrivna redovisningen av valfinansieringen. I samband med handläggningen och kontrollen av redovisningarna har till Statens revisionsverks kännedom inte kommit omständigheter, på grund av vilka revisionsverket hade haft skäl att börja närmare utreda redovisningarnas riktighet. Redovisningarna hade gjorts upp med den noggrannhet som förutsätts i valfinansieringslagen, och redovisningarna innehöll de redovisningsskyldigas ställningstaganden till samtliga de väsentligaste omständigheterna med tanke på iakttagandet av valfinansieringslagen.

Redovisningarna av valfinansieringen hålls tillgängliga för allmänheten till 10.6.2015.

Till följd av kontrollåtgärder uppmanade Statens revisionsverk två redovisningsskyldiga att komplettera sina redovisningar av valfinansieringen efter det att den bestämda tiden för inlämnande av redovisningen hade gått ut. Uppmaningen gavs muntligt och båda de redovisningsskyldiga kompletterade sin redovisning utan dröjsmål. Bristerna var inte väsentliga.

Till Statens revisionsverk har inte anförts klagomål i anknytning till redovisningarna av valfinansieringen vid Europaparlamentsvalet 2009.

Vid Europaparlamentsvalet år 2009 tillämpades lagen om kandidaters valfinansiering partiellt.

Innehåll

1	Lagstiftning som skulle tillämpas i redovisningarna av valfinansieringen och i tillsynen över valfinansieringen vid Europaparlamentsvalet 2009	9
1.1	Det allmänna innehållet i lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009)	9
1.2	De redovisningsskyldiga vid Europaparlamentsvalet 2009	10
1.3	Uppgifter som skulle lämnas i valfinansieringsredovisningen	11
1.4	De i valfinansieringslagen definierade aktörernas skyldigheter och ansvar	12
2	Tillsynen över valfinansieringen som uppgift för Statens revisionsverk	13
2.1	Föremålet för tillsyn	13
2.2	Revisionsverkets åtgärder vid verkställandet av valfinansieringslagen	14
2.3	Kriterier som tillämpats vid övervakningen av redovisningen av valfinansiering vid Europaparlamentsvalet	16
2.4	Begränsningar av tillsynsbehörigheten	18
3	De av Statens revisionsverk erhållna redovisningarna och åtgärderna i övervakningen av iakttagandet av redovisningsskyldigheten	19
3.1	Förhandsredovisningarna	19
3.2	Redovisningarna av valfinansieringen	20
3.3	Komplettering av valfinansieringsredovisningarna	21
3.4	Klagomål angående valfinansieringsredovisningarna	22
3.5	Allmänna iakttagelser om valfinansieringsredovisningarna	23
4	Slutsatser	24

1 Lagstiftning som skulle tillämpas i redovisningarna av valfinansieringen och i tillsynen över valfinansieringen vid Europaparlamentsvalet 2009

1.1 Det allmänna innehållet i lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009)

Lagen om kandidaters valfinansiering (valfinansieringslagen) trädde i kraft 1.5.2009 och den tillämpades första gången partiellt vid Europaparlamentsvalet 2009. I fråga om de uppgifter som skulle lämnas i redovisningen av valfinansieringen följdes bestämmelserna i lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering sådana som de ingår i lagen 604/2008. Med stöd av ikraftträdelsestadgandet i valfinansieringslagen trädde bl.a. en del centrala bestämmelser som inverkar på övervakningen i kraft först efter Europaparlamentsvalet år 2009.

Syftet med lagen är att öka öppenheten kring valfinansieringen och informationen om kandidaternas eventuella bindningar.

Med valfinansieringslagen styrs finansiella stöd till politisk verksamhet. Enligt lagens motiveringar syftar styrningen främst till att förebygga fenomen som korruption och garantera adekvata resurser för ett fungerande politiskt system. På detta sätt främjas demokratin och det allmänna förtroendet för den. Redovisningsskyldigheten ökar den offentliga informationen om kandidaternas eventuella bindningar. Redovisningsskyldigheten förväntas också begränsa ökningen av kostnaderna för kandidaternas valkampanjer.

När om redovisningsskyldigheten har beskrivits i lag, innebär det en risk för kandidaterna att bryta mot den. När valfinan-

sieringslagen beretts har man eftersträvat en balans mellan tillräcklig reglering och av regleringen orsakade kostnader och olika slags olägenheter. I övervakningen litas på väljarnas förmåga att bedöma kandidaterna korrekt, bara väljarna får tillräcklig information om kandidaternas bindningar och exempelvis om hur de i sin valkampanj har bundit sig till kampanjtak. Man har inte önskat att valfinansieringen skall ta alltför mycket uppmärksamhet från valens sakfrågor, att den skall göra det svårt att få kandidater att engagera sig i valen eller att den onödigt skall försvåra medelansaffningen. I valfinansieringslagen har inte inkluderats sådana rapporteringsskyldigheter, som de facto kunde bli till ett hinder för en kandidatur.

Syftet med valfinansieringslagen var att klargöra innehållet i skyldigheten att redovisa valfinansieringen. Med hänsyn till den politiska verksamhetens karaktär har det inte varit möjligt att i lagen förutse alla situationer som kan uppstå vid tillämpningen. Meningen är att upprätta ett redovisningssystem som ger adekvat täckning och som kandidaten kan följa utan oskäligt besvär. För att tillgodose kandidaternas rättssäkerhet och sinsemellan jämförbara redovisningar har man med lagen eftersträvat ett så tydligt redovisningssystem som möjligt.

1.2 De redovisningsskyldiga vid Europaparlamentsvalet 2009

Skyldig att redovisa sin valfinansiering vid Europaparlamentsvalet var den som valts till ledamot av Europaparlamentet och den som utsetts till ersättare när valresultatet fastställts.

Antalet personer som var skyldiga att redovisa för sin valfinansiering vid Europaparlamentsvalet var sammanlagt 19 personer.

1.3 Uppgifter som skulle lämnas i valfinansieringsredovisningen

Vid Europaparlamentsvalet tillämpades vad beträffar de uppgifter som åtminstone skulle lämnas i valfinansieringsredovisningen 3 § 1 och 2 momentet i lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering (414/2000) sådana som de löd i lagen 604/2008. De på lag baserade uppgifterna som skulle lämnas var vid Europaparlamentsvalet således mera begränsade än de uppgifter som definieras i den nya valfinansieringslagen.

Den redovisningsskyldiga hade att åtminstone meddela de totala kostnaderna för sin valkampanj. Som kostnader för valkampanjen skulle meddelas alla sådana under kampanjtiden uppkomna kostnader, vilkas funktionella syfte var att främja kandidaten inval i valet, och vilka kandidaten själv kunde påverka. De totala kostnaderna för valkampanjen skulle meddelas åtminstone för tiden mellan det att kandidatlistorna inlämnats och valdagen.

Vid Europaparlamentsvalet år 2009 var de redovisningsskyldiga inte skyldiga att specificera sina kampanjkostnader. Den redovisningsskyldiga kunde emellertid, om han eller hon så önskade, specificera sina kampanjkostnader enligt kostnaderna för valreklam i dagstidningar, gratistidningar och tidskrifter, radio, television, datanät och andra medier och för utomhusreklam, valtidningar, broschyrer och andra tryckalster, reklamplanering och valmöten samt övriga kostnader, i enlighet med den struktur för specificeringen som avses i valfinansieringslagen.

Den redovisningsskyldiga hade att med-

delat finansieringen av sin valkampanj specificerad enligt kandidatens egna medel samt externt stöd som erhållits av kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som grundats för att stödja kandidaten. Det externa stödet skulle vidare grupperas enligt bidrag som kandidaten själv och kandidatens stödgrupp erhållit från följande huvudsakliga givare:

- enskilda personer
- företag
- partiorganisationer
- övriga motsvarande huvudsakliga givare.

Som valfinansieringsbidrag skulle meddelas utan vederlag erhållna prestationer i pengar, varor och tjänster och andra motsvarande prestationer. Sedvanligt frivilligarbete och sedvanliga gratistjänster betraktades inte som i lagen avsett bidrag. Bidraget skulle också meddelas, om det hade getts genom köp av specificerade varor eller tjänster.

Specificeringsskyldigheten i den redovisning av valfinansieringen som anknöt till Europaparlamentsvalet år 2009 gällde inte lån som tagits av kandidaten.

Den redovisningsskyldiga hade att meddela separat värdet av ettvarit enskilt bidrag och namnet på dess givare, om bidragets värde var minst 3 400 euro. Flera från samma givare erhållna bidrag till kandidatens valkampanj skulle räknas samman och meddelas som ett enda bidrag.

1.4 De i valfinansieringslagen definierade aktörernas skyldigheter och ansvar

Redovisningsskyldig

Den som i Europaparlamentsvalet valts till ledamot av Europaparlamentet och den som utsetts till ersättare när valresultatet fastställdes hade att göra en i valfinansieringslagen avsedd och till sitt innehåll i lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering (604/2008) definierad valfinansieringsredovisning av sin valkampanjs kostnader och valkampanjens finansiering. Redovisningen skulle göras och lämnas in till Statens revisionsverk inom två månader från det att valets resultat fastställs, dvs. före den 10.8.2009.

Enligt valfinansieringslagen svarar den som är skyldig att lämna redovisning för redovisningens innehåll.

Statens revisionsverk

Statens revisionsverk har till uppgift att övervaka att skyldigheten att redovisa valfinansieringen fullgörs. Revisionsverket är skyldigt att ordna övervakningssystemet så styrande som möjligt.

Statens revisionsverk kontrollerar, att alla redovisningsskyldiga har fullgjort den i valfinansieringslagen avsedda redovisningen av valfinansieringen. Statens revisionsverk har möjlighet att, ifall redovisningen konstateras vara oriktig eller bristfällig, uppmana den redovisningsskyldiga att göra en ny redovisning, komplettera en redan gjord redovisning eller utreda redovisningens riktighet eller tillräcklighet. En uppmaning kan ges endast i de situationer, där övervakningen inte annars kunde slutföras i fråga om ifrågavarande redovisningsskyldig.

Statens revisionsverk har möjlighet att förelägga vite, om den redovisningsskyldiga inte alls gör någon i lagen definierad redovisning eller om det konstateras att redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter. Hotet om vite gäller endast fullständig försummelse av redovisningen eller en sådan felaktighet eller bristfällighet, som är uppenbar och gäller redovisningen på dess väsentliga punkter.

Statens revisionsverk publicerar utan dröjsmål de redovisningar som det har mottagit och för ett register över redovisningarna av valfinansiering i vilket de inlämnade uppgifterna registreras. Genom publiceringssystemet har var och en möjlighet att granska de i redovisningarna lämnade uppgifterna genom ett allmänt datanät.

Statens revisionsverk skall inom åtta månader från det att valresultatet fastställts separat för varje val lämna en berättelse till riksdagen om de redovisningar som tagits emot och verkets tillsyn över att redovisningsskyldigheten fullgörs. Med den berättelse som ges till riksdagen upphör revisionsverkets tillsynsuppgift i fråga om det val som är föremål för berättelsen.

Justitieministeriet

Med stöd av valfinansieringslagen översänder justitieministeriet till Statens revisionsverk uppgifterna i kandidatregistret samt uppgifter om redovisningsskyldiga så snart valresultatet har fastställts. För detta ändamål inrättar och för justitieministeriet ett riksomfattande kandidatregister.

Justitieministeriet fungerar vid statsrådet som högsta valmyndighet.

2 Tillsynen över valfinansieringen som uppgift för Statens revisionsverk

2.1 Föremålet för tillsyn

Föremål för den tillsyn som i valfinansieringslagen föreskrivits som en uppgift för Statens revisionsverk är iakttagandet av den i valfinansieringslagen avsedda och där närmare definierade redovisningsskyldigheten. Enligt valfinansieringslagen omfattar revisionsverkets övervakning i praktiken den helhet som utgörs av 5–8 § i valfinansieringslagen. Tyngdpunkten i tillsynsuppgiften ligger vid att övervaka att redovisningsskyldigheten fullgörs. Att övervaka de övriga bestämmelserna i lagen hör inte till revisionsverkets uppgifter. Revisionsverket sörjer för sin del för att alla de som i lagen föreskrivits som skyldiga att redovisa för sin valfinansiering gör den redovisning som föreskrivits i lagen. Exempelvis de i lagens 4 § 1 moment avsedda maximala bidragsbeloppen hör inte till revisionsverkets övervakningshelhet utan omfattas av det politiska ansvaret. Det kan ändå konstateras, att bestämmelserna om bidragstak inte tillämpades vid Europaparlamentsvalet år 2009.

Enligt valfinansieringslagen svarar den som är skyldig att lämna redovisning för redovisningens innehåll. I valfinansierings-

lagen har inte införts sanktioner för felaktigheter i redovisningens innehåll. Vite kan föreläggas endast i ett sådant fall, där revisionsverket på basis av sin övervakning anser, att redovisningsskyldigheten inte har fullgjorts.

Revisionsverket har inte på lag grundad rätt att få annan information för övervakningen av valfinansieringen än vad som nämns i valfinansieringslagen. Kandidaternas valfinansiering i dess skilda former och de utgifter som täcks med den hör inte till det verksamhetsområde för revisionsverket, om vilket föreskrivs i lagen om statens revisionsverk (676/2000) eller i lagen om rätt för statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna (353/1995).

Vid Europaparlamentsvalet år 2009 var de redovisningsskyldiga med stöd av ikraftträdelsestadgandet inte skyldiga att ens på begäran lämna revisionsverket information och utredningar som kompletterar redovisningen med kampanjkontoutdrag eller på annat motsvarande sätt.

2.2 Revisionsverkets åtgärder vid verkställandet av valfinansieringslagen

Valfinansieringslagen trädde i kraft 1.5.2009. För mottagande av de i valfinansieringslagens 11 § avsedda förhandsredovisningarna skulle revisionsverket ha en på lagen baserad beredskap fr.o.m. 7.5.2009.

Revisionsverket fastställde 4.5.2009, före sammanställningen av kandidatlistorna gjordes upp, en för Europaparlamentsvalet särskilt utarbetad instruktion om hur redovisningsskyldigheten fullgörs. Instruktionen sändes till alla partier i partiregistret omedelbart efter att instruktionen hade fastställts.

Revisionsverket skall hålla uppgifterna tillgängliga i ett allmänt datanät. Uppgifterna skall hållas tillgängliga i ett allmänt datanät under en period som är ett år längre än ifrågavarande valperiod. Förhandsredovisningar som gjorts av andra än de redovisningsskyldiga avlägsnas efter 30 dagar från det att valets resultat har fastställts.

För verkställande av den nya valfinansieringslagen och anskaffning av det publiceringssystem som lagen förutsatte fanns i praktiken mycket liten tid. Revisionsverket inrättade en till övervakningen av valfinansieringen anknuten rådgivningsservice fr.o.m. 7.5.2009, varifrån det var möjligt att få råd om hur valfinansieringsredovisningarna görs upp och angående olika tolkningsfrågor.

Revisionsverket öppnade för publicering av valfinansieringsredovisningarna och förhandsredovisningarna webbsidorna www.vaalirahoitus.fi, där alla redovisningar av valfinansieringen publicerades och hålls tillgängliga för allmänheten den i lagen bestämda tiden dvs. till 10.6.2015.

Det elektroniska mottagandet av redovisningar av valfinansieringen var i operativt

bruk från och med 10.6.2009. På grund av tidtabellen tog revisionsverket inte i bruk elektroniskt mottagande av förhandsredovisningar vid Europaparlamentsvalet, utan de skulle lämnas till revisionsverket per brev eller på annat sätt.

Det elektroniska redovisningssystemet fungerar samtidigt som publiceringssystem. När den redovisningsskyldiga har identifierat sig och fyllt i sin valfinansieringsredovisning kan han eller hon självständigt publicera sin redovisning på valfinansieringsövervakningens webbsidor så, att redovisningarna har ett enhetligt utseende. De redovisningar som har lämnats in i pappersform registreras omedelbart i datasystemet hos revisionsverket. På detta sätt blir alla de valfinansieringsredovisningar som kandidaterna själva gjort i datasystemet eller som revisionsverket har registrerat samt de frivilliga förhandsredovisningarna omedelbart offentliga i registret över redovisningar, som finns på webbsidan www.vaalirahoitus.fi.

Vid behov kan revisionsverket uppmana den redovisningsskyldiga att göra en ny redovisning, komplettera en redan gjord redovisning eller visa att redovisningen är riktig och tillräcklig. Uppmaning kan tillgripas i situationer, där tillsynen inte annars kunde fullgöras.

Ifall den redovisningsskyldiga inte trots uppmaningar lämnar de behövliga uppgifterna, har revisionsverket möjlighet att förelägga vite. Förutsättningen för föreläggande av vite är att redovisningen har försumrats helt eller att redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter, Vitet är inte till sin karaktär en straffpåföljd

av att redovisningsskyldigheten har försumrats, och det kan inte användas som straffpåföljd av felaktiga eller bristfälliga redovisningar. Vitet föreläggs för fullgörandet av den huvudsakliga skyldigheten, dvs. i detta fall att den redovisningsskyldiga lämnar in en redovisning.

Statens revisionsverket fastställde 4.5.2009 en instruktion om hur klagomål anförs angående kandidaternas valfinansiering. Det är möjligt att hos revisionsverket anföra klagomål angående det, att den redovisning som den redovisningsskyldiga har lämnat in till revisionsverket är uppenbart felaktig eller bristfällig på väsentliga punkter. För att ett

klagomålsärende skall kunna beaktas när revisionsverkets berättelse till riksdagen om valfinansieringen och tillsynen över den bereds, skall klagomålet i praktiken anföras senast inom sex månader från det att valets resultat har fastställts.

Det kan konstateras, att åt revisionsverket vid behov inlämnade kampanjkonton och övriga utredningar är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 momentet 15 punkten i offentlighetslagen. Vid behov uppmanas de redovisningsskyldiga med anledning av begäranden om klargörande att komplettera sin redovisning. Kompletteringarna till redovisningen är åter till alla delar offentliga.

2.3 Kriterier som tillämpats vid övervakningen av redovisningen av valfinansiering vid Europaparlamentsvalet

Till Statens revisionsverks övervakningsuppgifter hörde att jämföra uppgifterna i den lämnade redovisningen med de uppgifter som föreskrivits i valfinansieringslagen. Vid Europaparlamentsvalet var det i tillsynen över redovisningsskyldigheten inte möjligt att avkräva de redovisningsskyldiga sådana utredningar som avses i 8 § 3 momentet i valfinansieringslagen. Tyngdpunkten i övervakningen låg vid redovisningsskyldigheten och redovisningens formella riktighet. Likaså säkerställdes, att de redovisningsskyldiga i sina redovisningar tog ställning till alla i valfinansieringslagen och lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering nämnda väsentliga punkter. Tyngdpunkten i övervakningen av redovisningsskyldigheten låg således närmast vid redovisningarnas formella riktighet.

Revisionsverket säkerställde i övervakningen av redovisningarna av valfinansieringen vid Europaparlamentsvalet följande omständigheter:

- 1 Alla redovisningsskyldiga gör en redovisning av valfinansieringen.
- 2 Redovisningen av valfinansieringen har gjorts inom den bestämda tid som avses i 8 § 1 momentet i valfinansieringslagen. Redovisningen ska lämnas in till statens revisionsverk inom två månader efter det att valresultatet har fastställts.
- 3 Redovisningen av valfinansieringen har lämnats av den person som avses i lagen. Redovisningar som mottagits via den elektroniska tjänsten var det möjligt att lämna in endast genom elektronisk identifiering. Av de redovisningar som har

inlämnats i pappersform har i systemet registrerats endast redovisningar som har undertecknats av den redovisningsskyldiga. I fråga om de redovisningar som har registrerats i systemet anses att personen har identifierats och att redovisningen har lämnats av rätt person.

Dessutom säkerställde revisionsverket följande formella krav som var förenade med redovisningsskyldigheten:

- 1 Redovisningen innehöll kandidatens fullständiga namn, titel, yrke eller uppdrag, det parti som ställt upp honom eller henne eller omnämnande av att kandidaten har varit kandidat för en valmansförening.
- 2 De totala kostnaderna för valkampanjen har redovisats. Det var frivilligt att i redovisningen specificera kampanjkostnaderna enligt kostnaderna för valreklam i dagstidningar, gratistidningar och tidskrifter, radio, television samt datanät och andra medier och för utomhusreklam, valtidningar, broschyrer och andra tryckalster, reklamplanering och valmötet samt övriga kostnader.
- 3 Den totala valfinansieringen har redovisats och den har specificerats enligt kandidatens egna medel, samt alla bidrag som erhållits av kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten, grupperade enligt bidrag från enskilda personer, företag, registrerade föreningar inom ett parti och andra givare,

- 4 Av de redovisningsskyldiga förutsattes ett ställningstagande till huruvida i valfinansieringen ingick enskilda bidrag som uppgick till minst 3 400 euro. Ifall den redovisningsskyldiga hade fått bidragsprestationer på minst 3 400 euro, skulle bidragsgivaren namnges.
- 5 Valfinansieringen täckte kostnaderna för valkampanjen.
- 6 I övervakningen utvärderades, huruvida bland de meddelade sammanslutningarna som gett pengar fanns sådana sammanslutningar, som borde betraktas som kandidatens stödgrupp¹. En stödgrupp hade att specificera finansieringskällorna noggrannare.
- 7 Redovisningarna innehöll inte väsentliga räknefel eller andra tekniska fel.

---

¹ Kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten. En grupp som har grundats för annat ändamål kan bli en stödgrupp i ifrågavarande val. Stödgruppen kan vara en registrerad eller en oregistrerad förening. Förutsättningen är ändå, att gruppen skall stödja endast ifrågavarande kandidat. En sammanslutning som stödjer flera skilda kandidater, är inte en sådan stödgrupp som avses i lagen. Om denna sammanslutning har en officiell relation till partiet, är den inte heller en sådan stödgrupp som avses i lagen.

2.4 Begränsningar av tillsynsbehörigheten

Vid Europaparlamentsvalet år 2009 tillämpades med stöd av valfinansieringslagens ikraftträdelsestadgande inte lagens 8 § 3 moment. De redovisningsskyldiga var inte skyldiga att i anslutning till redovisningarna vid Europaparlamentsvalet 2009 med kampanjkontoutdrag eller på annat sätt lämna sådana uppgifter eller utredningar, som hade kunnat behövas för att kontrollera redovisningens riktighet och tillräcklighet.

Vid de val som ordnas efter Europaparlamentsvalet år 2009 kan revisionsverket enligt övervägande som en del av fullgörandet av tillsynsuppgiften, av de redovisningsskyldiga begära tilläggsinformation och utredningar för kontrollen av redovisningens riktighet och tillräcklighet. Skyldigheten att lämna information gäller emellertid enbart de redovisningsskyldiga. Revisionsverket har inte heller i fortsättningen rätt att för kontrollen av redovisningens riktighet begära utredningar och tilläggsinformation av tredje part. Sålunda har inte revisionsverket i praktiken rätt att kräva eller samla in s.k. jämförande data för kontrollen av redovisningarnas riktighet. Detta är en väsentlig begränsning med hänsyn till övervakningen och tolkningen av dess resultat.

De redovisningsskyldiga har ingen bokföringsskyldighet vad angår deras valkampanjers kostnader och finansiering. Revisionsverket har ingen revisionsrätt eller heller i övrigt möjligheter att ta del av hur den redovisningsskyldiga har ordnat den interna övervakningen av sina egna kampanjkostnader och finansieringsarrangemangen, eller av de förfaranden som är förenade med den redovisningsskyldigas verksamhet och arrangemangen i administreringen av finansie-

ringen. Dessa är angelägenheter i fråga om vilka revisionsverket saknar granskningsrätt.

Att identifiera väsentliga innehållsmässiga felaktigheter som gäller redovisningsskyldigheten är den mest centrala utmaningen för övervakningen av valfinansieringen. Att felaktigheter och avvikelser yppas kan främjas av klagomål. Det är skäl att ta klagomålen i betraktande i övervakningen, men de får inte tillåtas styra tillsynsuppgiften så, att övervakningens objektivitet och oavhängighet blir lidande. Klagomålets innehåll kan påverkas av en intressekonflikt mellan klaganden och den kandidat som är föremål för klagomålet eller av s.k. politiska orsaker. Det bör dessutom märkas, att revisionsverkets tillsynsuppgift upphör med att en berättelse ges åt riksdagen. Därefter har de redovisningsskyldiga ingen skyldighet att inlämna åt revisionsverket tilläggsinformation och ytterligare utredningar, som klagomålen kunde ge anledning till.

Det kan förmodas att de redovisningsskyldiga begår fel när de tolkar valfinansieringslagen och de givna instruktionerna, liksom också sedvanliga mänskliga fel. De kan också vara felaktiga uppskattningar av värdet av bidrag som erhållits i annan form än pengar. Den redovisningsskyldiga kan få en felaktig uppgift av finansören om det givna bidragets värde och redovisa denna felaktiga uppgift. Samma finansör kan ge finansiering både åt kandidaten och det parti kandidaten representerar, eller åt en registrerad förening där kandidaten utövar inflytande på hur bidraget styrs vidare. Då kan det per givare specificerade beloppet av det faktiska bidrag som en enskild redovisningsskyldig har erhållit i praktiken inte klargöras.

3 De av Statens revisionsverk erhållna redovisningarna och åtgärderna i övervakningen av iakttagandet av redovisningsskyldigheten

3.1 Förhandsredovisningarna

De i valfinansieringslagens 11 § avsedda förhandsredovisningarna skulle vid Europaparlamentsvalet lämnas in senast 5.6.2009 till Statens revisionsverk. Totalt 72 kandidater i Europaparlamentsvalet lämnade inom bestämd tid in en förhandsredovisning av sin valkampanjs kostnader och finansiering. Alla förhandsredovisningar som lämnats in inom bestämd tid publicerades omedelbart.

De förhandsredovisningar som lämnats in av andra än de redovisningsskyldiga togs med stöd av 12 § 2 momentet i valfinansieringslagen bort från publiceringen 30 dagar

efter det att valresultatet hade fastställts. De förhandsredovisningar som har lämnats in av de redovisningsskyldiga hålls tillgängliga för alla i ett allmänt data nät under sex års tid från det att valets resultat har fastställts, dvs. till 10.6.2015. Av de redovisningsskyldiga lämnade 12 in en förhandsredovisning av sin valfinansiering före valdagen.

På basis av de erfarenheter som har fåtts av Europaparlamentsvalet kan konstateras, att möjligheten till förhandsredovisning utnyttjades i synnerligen stor omfattning.

3.2 Redovisningarna av valfinansieringen

Vid Europaparlamentsvalet 2009 lämnade alla redovisningsskyldiga in den i valfinansieringslagen avsedda redovisningen inom den bestämda tiden. Den valfinansiering som de redovisningsskyldiga redovisade i sin valfinansieringsredovisning täckte de i redovisningen presenterade kostnaderna för kampanjen. Redovisningarna hade gjorts upp med den noggrannhet som avses i valfinansieringslagen, och redovisningarna innehöll de redovisningsskyldigas ställningstaganden till alla de väsentligaste omständigheterna med tanke på iakttagandet av valfinansieringslagen. Valfinansieringsredovisningarna hålls tillgängliga för allmänheten till 10.6.2015.

Instruktioner som utarbetats av Statens revisionsverk sändes personligen till samtliga redovisningsskyldiga. Syftet med instruktionerna var att säkerställa, att de redovisningar som görs upp och lämnas in till revisionsverket har gjorts upp i enlighet med valfinansieringslagen och lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering.

I det elektroniska datasystemet för mottagning av valfinansieringsredovisningarna byggdes också in kontroller som förhindrar eventuella fel så, att vid uppgörandet av redovisningen blir säkerställt att den redovisningsskyldiga tar ställning till alla i lagen definierade omständigheter.

3.3 Komplettering av valfinansieringsredovisningarna

Efter att ha genomfört kontrollåtgärder uppmanade Statens revisionsverk två redovisningsskyldiga att komplettera sina valfinansieringsredovisningar efter det att fatalitetiden för inlämnandet hade gått ut. Uppmaningen gavs muntligt och båda redovisningsskyldiga kompletterade sin redovisning utan dröjsmål. Bristerna var inte väsentliga.

En uppmaning till komplettering gavs i en situation, där den redovisningsskyldiga i sin valfinansieringsredovisning som sin stödgrupp hade presenterat en sammanslutning som stod i officiellt förhållande till partiet, dvs. partiets distriktsorganisation. Valfinansieringslagen och dess motiveringar anger, att ifall en sammanslutning som fungerar på likartat sätt som en stödgrupp står i officiell relation till ett parti, är den inte en kandidats stödgrupp på det sätt som avses i lagen, och

på den tillämpas sålunda inte de skyldigheter att redovisa och specificera finansieringen som gäller för en stödgrupp. Lagens syfte är inte att göra partiernas finansiering genomskinlig. Det kan dessutom konstateras, att en beredning av bestämmelserna om partiernas och den till partierna hörande finansieringens öppenhet då var särskilt anhängig i en av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp för val- och partifinansieringen.

En uppmaning till komplettering gavs också i ett fall, där den redovisningsskyldiga i sin valfinansieringsredovisning hade angett att stödgruppen från andra huvudsakliga givare hade insamlat totalt 23 760 euro. Till denna del saknades i valfinansieringsredovisningen uppgift om det, huruvida i den av stödgruppen insamlade summan ingick enskilda bidrag som översteg 3 400 euro.

3.4 Klagomål angående valfinansieringsredovisningarna

Till Statens revisionsverk har inte anförts klagomål angående valfinansieringsredovisningarna vid Europaparlamentsvalet 2009.

3.5 Allmänna iakttagelser om valfinansieringsredovisningarna

När valfinansieringsredovisningarna granskas analytiskt kan man konstatera, att variationsvidden i kostnaderna för de kampanjer som bedrevs av de redovisningsskyldiga var avsevärd. Den största valkampanjen på basis av valfinansieringsredovisningarna bedrevs till eurobeloppet 177 493,48 euro och den minsta till 5 269,56 euro.

Med tanke på tolkningen av redovisning-

arna enligt valfinansieringslagen är det väsentligt att vara medveten om, att i den redovisningsskyldigas kampanjkostnader skall ha inkluderats endast kostnaderna för kandidatens personliga kampanj. Kostnader för Europaparlamentsvalet som omfattas av partiets gemensamma valreklam skall inte ha redovisats som en del av kandidatens kampanjkostnader.

4 Slutsatser

Alla redovisningsskyldiga vid Europaparlamentsvalet år 2009 har lämnat in en i lagen avsedd valfinansieringsredovisning. För valfinansieringsredovisningens riktighet svarar enligt valfinansieringslagen alltid den redovisningsskyldiga.

I samband med handläggningen och kontrollerna av redovisningarna har till Statens revisionsverks kännedom inte kommit omständigheter, på grund av vilka revisionsverket hade haft skäl att börja närmare utreda valfinansieringsredovisningarnas riktighet.

STATENS REVISIONSVERK

Anttigatan 1, PB 1119, FI-00101 Helsingfors

Telefon +358 9 4321 (växel), Telefax +358 9 432 5820, www.vtv.fi

ISSN 1798-274X (häft.)